

45. møde.

Fredag den 13. maj kl. 11.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Medlem af folketinget *Kofoed*, der har orlov på grund af midlertid udsendelse i offentligt hverv, har meddelt mig, at han fra og med den 17. maj 1977 atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Birthe Juel Jensens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v. (Familieoverdragelser af landbrugsejendomme). (Lov. nr. L 160)

og betænkning over forslag til lov om ændring af toldloven. (Lovf. nr. L 87).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Det er meddelt mig, at udvalget om offentlige arbejder ønsker at afgive mundtlig indstilling ved 3. behandlingen af forslag til lov om ændring af lov om luftfart. (Lovf. nr. L 66).

Undervisningsudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om friskoler og private grundskoler m.v. (Lovf. nr. L 76). Eksemplarer vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Orla Møller.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Dersom ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 13. maj 1977, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:
Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.

Ordføreren for udvalget til valgs prøvelse (Tastesen) (S):

Folketinget har nu under det første punkt på dagsordenen vedtaget at meddele orlov til hr. *Orla Møller* og at indkalde dennes stedfortræder.

I fortsættelse heraf skal jeg tillade mig at gøre indstilling om, at stedfortræderen godkendes som midlertidigt medlem.

Det drejer sig om hr. *Poul G. Mortensen*, der er 1. stedfortræder for socialdemokratiet i Nordjyllands amtskreds, hvor hr. *Orla Møller* er valgt.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i dag behandlet denne sag, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling.

Poul G. Mortensen godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med i dag, den 13. maj 1977.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgets ovennævnte indstilling.

vedtoges enstemmigt med 158 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

Redegørelse af socialministeren.
(Redegørelse nr. VI).

Socialministeren (*Eva Gredal*):

Det samlede alderspensionssystem udgør et broget billede af offentlige og private pensionsordninger. Det nederste, brede lag af pensionssystemet består af de ensartede offentlige sociale pensioner, der ydes til hele befolkningen. Princippet er, at pensionen udbetales med beløb, der sikrer den enkelte en socialt set forsvarlig ydelse, men dog på et beskedent niveau. Det mellemste, noget mindre omfattende lag af pensionssystemet består af Arbejdsmarkedets Tillægspension. Gennem ATP-ordningen er lønmodtagerne sikret supplement til folkepensionen. Hvor stort dette supplement bliver for den enkelte, afhænger af, hvor længe pågældende har været erhvervsaktiv, men pensionen bliver ens for lønmodtagere, der har været erhvervsaktive i lige lang tid.

[Socialministeren.]

Det øverste og mindst omfattende lag af pensionssystemet består af tjenestemandspensionerne og af en række forskellige supplerende private tjenestepensionsordninger som f.eks. gennem pensionskasserne. Hertil kommer de privattegnede pensionsforsikringer og endelig indekskontrakterne, hvor nyttegningen jo som bekendt standsede ved udgangen af 1971.

Denne uensartede pensionsstruktur er udtryk for, at befolkningen ikke finder det tilstrækkeligt, at det offentlige garanterer en ensartet minimumspension. Store dele af befolkningen har derfor sikret sig en bedre pensionsdækning end den, folkepensionen giver. Mulighederne herfor har været begunstiget af skattereglerne. Samtidig er resultatet selvsagt blevet, at der langtfra er pensionsmæssig ligestilling her i landet.

Selv om en væsentlig del af de erhvervsaktive efterhånden skulle opnå en supplerende pension, vil det blive en meget langsom udvikling. Både på kortere og på længere sigt må det antages, at pensionsforholdene i så fald vil være præget af store forskelle med hensyn til både kredsen af de sikrede og pensionernes art og størrelse.

Det er vel i høj grad også et spørgsmål, i hvilket omfang sikringen af den supplerende pension og de dertil hørende fondsdannelser bør varetages af det offentlige eller omvendt af banker, forsikringsselskaber og pensionskasser.

Gennemførelsen af ATP-ordningen i 1964 var et skridt i retning af større ligestilling. Lønmodtagerne blev her sikret et supplement til folkepensionen. Lægger man den nuværende folkepension inklusive pensionstillægget sammen med den ATP-pension på ca. 4.000 kr., man kan se frem til, når denne ordning er fuldt udbygget, får en enlig pensionist ca. 24.000 kr. om året.

Hvis pensionisten som erhvervsaktiv havde en indtægt på 50.000 kr., giver pensionen mindre end 50 pct. dækning. Har den tidligere erhvervsindtægt været en gennemsnitsindtægt omkring 80.000-85.000 kr., er dækningen under 30 pct.

Selv om indtægtsnedgangen ikke er helt så stærk, når man sammenligner, efter at skatten er trukket, dvs. målt i disponibel indkomst og disponibel pension, er det alligevel klart for alle, at pensionsniveauet må forhøjes.

At de offentlige pensioner måtte forhøjes, stod også klart i 1970, da folkettingen vedtog

loven om den sociale pensionsfond. Formålet med pensionsfonden var naturligvis først og fremmest at skabe de økonomiske forudsætninger for at yde tillægspension, men formålet var også at få en bedre ligevægt på kapitalmarkedet og i økonomien som helhed.

Der er nu blevet indbetalt bidrag til fonden i godt 6 år. Det årlige bidrag udgør 2 pct. af den skattepligtige indkomst, og med renteindtægter udgør de årlige indtægter for tiden omkring 3 mia kr. Loven om pensionsfonden forudsætter en etapevis forbedring af pensionerne over 6 år fra 1979 frem til 1985. Hvor stort et beløb der vil være til rådighed for forbedringer fra 1985, vil til en vis grad afhænge af, hvor hurtigt de etapevise forbedringer gennemføres. Men der vil fra 1985 under alle omstændigheder være tale om et beløb af størrelsesordenen 2,7 mia kr. om året.

Folketinget har i det sidste års tid flere gange behandlet ret vidtgående forslag om ændringer på pensionsområdet. Regeringen har her indtaget den holdning, at en debat om en gennemgribende pensionsreform måtte forudsætte det fornødne saglige grundlag. Dette saglige grundlag er imidlertid nu tilvejebragt af den pensionsreformarbejdsgruppe, der blev nedsat i 1973. Undervejs har arbejdsgruppen afgivet 2 delrapporter, førtidspensionsrapporten og samordningsrapporten, og vi har nu fået en tredje meget omfattende rapport om principperne for en reform af de sociale pensioner.

Førtidspensionsrapporten fra 1975 drejer sig om forskellige spørgsmål på førtidspensionsområdet, først og fremmest om nedsættelse af aldersgrænsen for førtidig folkepension, men også om fleksibel pensionsalder og depension.

Regeringen har med den nuværende beskæftigelsessituation ment, at udvidet adgang til førtidig folkepension må gennemføres straks som et tilbud til de mennesker, der ikke længere har mulighed for at være på arbejdsmarkedet, og som ikke har ret til arbejdsløshedsdagpenge eller anden form for økonomisk støtte.

Uden at ville foregribe principdebatten om pensionssystemet fremsatte jeg derfor allerede i december måned sidste år lovforslag herom; forslaget blev genfremsat i marts og står forhåbentlig foran sin gennemførelse nu. Spørgsmålet om pensionsalder og førtidspension eller adgang til en form for efterløn er noget, vi må arbejde videre med.

[Socialministeren.]

Samordningsrapporten fra 1976 beskæftiger sig med en bedre samordning af reglerne om pension, skat og boligsikring, så man undgår, at pensionister, der tjener noget ud over pensionen, af den grund bliver skåret voldsomt ned i pension og boligsikring. De løsningsmuligheder, rapporten indeholder, må inddrages i overvejelserne om den samlede pensionsreform.

Nu foreligger altså den tredje rapport. Der er grund til at fremhæve, at denne rapport i lighed med delrapporterne er en teknikerrapport, hvori der opstilles en række muligheder for udbygningen af det sociale pensionssystem. I overensstemmelse med arbejdsgruppens kommissorium er der alene tale om en principdegørelse, hvor man gennemgår og belyser forskellige løsningsmuligheder uden at drage egentlige konklusioner.

Jeg vil allerede nu gerne understrege, at regeringen ikke på forhånd har lagt sig fast på en bestemt samlet løsning. Jeg mener tværtimod, at det vil være uforvarsligt at tage endelig stilling til disse vigtige samfundsspørgsmål, inden en indgående offentlig debat og overvejelser i samfundets forskellige organer har fundet sted.

Arbejdsgruppens kommissorium har ikke som kommissoriet for det tidligere tillægspensionsudvalg fra 1964 været begrænset til at belyse en indtægtsafhængig pensionsordning. Arbejdsgruppen skulle også overveje forskellige muligheder for en udbygning med ensartede pensioner. Rapporten beskriver tre modeller. Model A går ud på en udbygning af de nuværende ensartede pensioner; udbygningen består i en generel forhøjelse af pensionsniveauet. Model B går ud på at supplere de nuværende pensioner med en ensartet tillægspension, og tillægspensionens størrelse bestemmes individuelt på grundlag af tidligere beskæftigelsesperioder. Model C går ud på at supplere de nuværende pensioner med en indtægtsafhængig tillægspension. Tillægspensionen bestemmes ligeledes her individuelt, men på grundlag af størrelsen af den tidligere erhvervsindtægt. Det er imidlertid regeringens opfattelse, at pensionsreformen bør deles op i forbedringer på lidt kortere sigt og forbedringer på lang sigt.

Jeg håber, at folketinget som et første og afgørende led i pensionsreformen kan samles om at gennemføre forbedringer, som fører til bedre levevilkår for vore nuværende pensioni-

ster. De har jo i højeste grad været med til at skabe det samfund, vi lever i i dag, og de har også medvirket til den opsparing, der er foretaget i pensionsfonden. Det er derfor både naturligt og rimeligt, at pengene i fonden først og fremmest kommer disse medborgere til gode.

Det er regeringens opfattelse, at der i befolkningen er et ønske om forbedringer på en række punkter, hvoraf vi anser følgende fem punkter for de vigtigste: En generel forhøjelse af de nuværende pensioner. En særlig boligydelse til pensionister. At pensionstillægget indregnes i grundbeløbet. Ens pension til gifte og enlige pensionister. Skattefritagelse for sociale pensioner.

Med de penge, der er til rådighed i den sociale pensionsfond, må det imidlertid stå enhver klart, at der ikke er mulighed for at gennemføre alle disse forslag inden for fondens rammer. Der må derfor foretages et valg, som også er betinget af, at som loven om den sociale pensionsfond er formuleret, skal udbetalingerne fra fonden ske gradvis. Det er imidlertid et spørgsmål, om ikke befolkningens ønsker om forbedrede vilkår i pensionsalderen er så stærke og ikke mindst vil blive det i fremtiden, at den enkelte borger vil være indstillet på at yde et større bidrag til alderspensionen, så vi derved i endnu højere grad kunne imødekomme ønsker om forbedringer på pensionsområdet. Det må også være klart, at hvis man virkelig ønsker en gennemgribende reform, må der blive tale om en væsentlig større indbetaling fra den enkelte i fremtiden.

Der er et behov for en almindelig forhøjelse af de nuværende pensioner, idet man må regne med, at mange mennesker har et ønske om at få en pension, der står i et rimeligere forhold til deres indtægter i den erhvervsaktive alder. Principperne for en generel forhøjelse af pensionerne er af pensionsarbejdsgruppen beskrevet i den første af modellerne, den, jeg før kaldte model A. Det karakteristiske træk ved denne model er som nævnt, at man opretholder princippet om ensartede pensionsbeløb til alle. Dette princip er gennemført på den måde, at der i lovgivningen er fastsat et pensionsniveau, der gælder for samtlige pensionister. Ønsker man derfor at få en general forhøjelse af dette niveau, kan man vælge at placere forhøjelsen enten på grundbeløbet eller på pensionstillægget. Spørgsmålet er så, hvor stor en forhøjelse der kan blive tale om.

Arbejdsgruppen har i rapporten valgt at be-

[Socialministeren.]

lyse model A ud fra de økonomiske muligheder, der ligger i den sociale pensionsfond, og det bidrag, der i øjeblikket indbetales til fonden, på 2 pct. af den skattepligtige indkomst. Arbejdsgruppen har forudsat, at den etapevise forbedring starter 1. marts 1979, i 1982 fortsætter op til to tredjedele og i 1985 slutter med det endelige beløb.

Vælger man at forhøje grundbeløbet, og således at alle pensionister får det samme beløb i forhøjelse, kan pensionen i 1985 ifølge rapportens beregninger sættes op med omkring 3.200 kr. om året. Starter man i 1979 med en tredjedel af dette beløb, er der med andre ord tale om en forhøjelse på omkring 1.100 kr. årligt. Jeg vil her indskyde, at arbejdsgruppens beregninger er baseret på de pensionssatser, vi havde pr. 1. april 1976, men med indregning af forhøjelsen til ægteparrene pr. 1. januar 1977.

Vælger man en anden mulighed, nemlig at forhøje pensionstillægget, vil den årlige forhøjelse fra 1985 kunne blive lidt større, omkring 4.000 kr. årligt. Det hænger sammen med, at pensionstillægget er indtægtsreguleret for alle pensionister, og derfor vil pensionister med store ekstraindtægter ikke få andel i forhøjelsen i samme omfang som pensionister uden ekstraindtægter.

Behovet for en mærkbar forbedring af boligstøtten til pensionisterne er efter min opfattelse særdeles påtrængende. Der er i dag meget stor forskel på, hvad pensionisterne betaler for deres bolig, bl. a. afhængigt af, hvor i landet de bor. Det gælder også for boliger af samme størrelse og standard. Gennem et øget tilskud til boligen må der ske en udjævning af disse forskelle. Det kan bedst opnås ved, at der gennemføres en særlig boligydelse, som medvirker til, at pensionisternes disponible indkomster bliver mere ens.

Jeg har ikke fundet det hensigtsmæssigt i denne redegørelse at komme ind på alle de tekniske enkeltheder, selv om der givet vil komme nogle problemer. Det afgørende må i første omgang være, hvilke principper der skal lægges til grund for en sådan ydelse, og ikke den nærmere tekniske udformning.

Som udgangspunkt for en drøftelse af en sådan boligydelse, der skulle afløse den nugældende boligsikring for pensionister, kunne man foreslå følgende hovedprincipper: Udgangspunktet for ydelsen og niveauet for ydelsen

skulle være de gældende regler for pensionistboliger. Det vil navnlig sige, at boligudgiften inklusive varme skulle udgøre 15 pct. af husstandsindkomsten. Alle pensionister skal have adgang til ydelsen, der altså skal gives til både ejere og lejere. Selvfølgelig skal boligydelsen aftrappes med stigende indkomster, og det er foreløbig intentionen, at ydelsen skal være skattefri. Der må også gælde visse begrænsninger for de store boliger, som vi kender det fra boligsikringen i dag.

De nugældende regler om pensionstillægget har givet anledning til mange forståelsesvanskeligheder for pensionisterne, og udviklingen har gjort det nødvendigt at se på spørgsmålet om en ændring af disse regler. Indregning af pensionstillægget i grundbeløbet vil betyde en væsentlig forenkling af pensionssystemet. Det vil tillige fjerne de alvorligste nuværende problemer med samtidig indtægtsregulering af flere ydelser, navnlig grundbeløbet og pensionstillægget. Forslaget skal også ses i sammenhæng med forslaget om indførelse af en boligydelse. Indtægtsregulering af boligydelsen vil gøre det ønskeligt, at man samtidig fjerner indtægtsregulering af pensionstillægget, da der ellers vil opstå nye problemer med samtidig indtægtsregulering af flere ydelser.

Princippet om, at pensionen for den samgifte pensionist er lavere end pensionen for den enlige, har været gældende siden lov om aldersunderstøttelse fra 1891. Princippet blev begrundet med, at leveomkostningerne er lavere for et pensionistægtepar end for en enlig, når man foretager en sammenligning pr. individ. Forskellen i pensionssatserne må også ses i sammenhæng med, at man for de gifte pensionisters vedkommende hidtil har opfattet de sociale pensionsordninger som en form for familieforsikring, hvor ægtefællernes økonomiske forhold har været betragtet under ét med manden som forsørgeren.

Udviklingen i retning af større ligestilling for kvinderne har også medført, at ægtefællerne i højere grad betragtes som økonomisk selvstændige personer. Når hver af ægtefællerne har ydet deres bidrag i den aktive tid og indrettet sig herpå i et hertil svarende indtægtsniveau, kan det virke urimeligt, hvis der ved pensioneringen sker en særlig beskæring af pensionen til ægtepar.

Spørgsmålet om ens pension til gifte og enlige må også ses i sammenhæng med de æn-

[Socialministeren.]

dringer, der for tiden sker i familiemønsteret i retning af øget vægt på andre samlivsformer end ægteskabet. Dette bevirker, at der efterhånden kan komme en vis vilkårlighed med hensyn til, om der til en familie ydes beskårne pensioner eller to fulde pensioner. Udjævnningen foreslås gennemført således, at pensionen til samgifte pensionister forhøjes til den sats, der gælder for enlige.

Med hensyn til fritagelse for skat af sociale pensioner skal jeg gøre opmærksom på, at dette spørgsmål fortsat må indgå i overvejelserne, men det er klart, at dette må ses i forbindelse med en kommende skattereform, således som også en eventuel skattefritagelse vil få indvirkning på spørgsmålet om ens pension til enlige og gifte.

Jeg mener, at der allerede i de her foreslåede punkter vil ligge nogle væsentlige forenklinger, men regeringen er parat til at overveje andre skridt i denne retning.

Pensionslovgivningen kritiseres ofte for at være uoverskuelig og vanskelig at administrere, og derfor må det være et mål i sig selv at søge lovgivningen forenklet. Der kan være grund til at overveje ændringer i reglerne om ægteskabstillæg og hustrutillæg. Ligeledes kan det være tiltrængt at foretage en forenkling af reglerne om indtægtsgrundlaget for beregning af indtægtsbestemt pension og af de fradragsfri beløb. Indtægtsgrundlaget har imidlertid så tæt forbindelse med skattelovgivningen, at forenklinger kun kan foretages i sammenhæng med en fradragsreform.

I forbindelse med de allerede nævnte forslag til forbedringer af den gældende lovgivning mener vi, at der også er behov for at se på hele førtidspensionsområdet i sammenhæng, navnlig invalidepensionsordningen, som nu har virket i mere end 10 år, og jeg vil godt benytte lejligheden til at sige, at jeg agter at bede et ekspertudvalg om hurtigt at komme med en rapport om disse ting.

Som det andet led i pensionsreformen må der gennemføres mere langsigtede forbedringer. Gennem en yderligere opsparing ønsker vi at skabe et bedre grundlag for på længere sigt at kunne yde nogle pensioner, som virkelig kan sikre, at der kun sker en mindre indtægtsnedgang ved overgangen fra den erhvervsaktive tid til pensioneringen. Samtidig må der gennemføres en højere grad af ligestilling på pensionsområdet.

Med hensyn til denne del af reformen ligger der i arbejdsgruppens rapport et meget omfattende materiale. Ud over model A, som jeg allerede har gjort rede for, har arbejdsgruppen her skitseret to modeller. Model B går ud på, at man bevarer de nuværende ensartede pensioner som grundpensioner, men som noget nyt sættes der en overbygning på i form af en ensartet tillægspension. Denne tillægspension skal hver enkelt så optjene ret til på grundlag af det antal år, man har været erhvervsaktiv. Optjeningsprincippet er med andre ord det samme princip, som allerede i dag bruges i ATP-ordningen.

I den tredje model, model C, skal de nuværende pensioner også fungere som grundpensioner, og der skal også her være tale om en overbygning i form af en tillægspension, men tillægspensionen skal i denne model være indtægtsafhængig. Den skal altså udgøre en bestemt andel af den indtægt, man har haft som erhvervsaktiv. Det er denne model, man ofte hører omtalt som en almindelig tjenstemandslignende pensionsordning.

Der er grund til at hæfte sig ved, at både model B og model C er beskrevet som modeller, der alene angår en forbedring af alderspensionen, men denne begrænsning er naturligvis ikke ensbetydende med, at en tillægspensionsordning ikke også kan komme til at omfatte invalidepension og pension til efterladt ægtefælle. Her må man sigte imod fuld ligestilling mellem enker og enkemænd.

Model B har fået undertitlen »en ATP-lignende almindelig tillægspension«. Som nævnt baseres den på et optjeningsprincip, således at den enkelte optjener pensionsrettigheder i de perioder, hvor han er erhvervsmaessigt beskæftiget. Optjeningsprincippet betyder, at tillægspensionen får samme størrelse for personer, der har haft samme antal beskæftigelsesperioder. Indtægtens størrelse vil derimod ikke spille nogen rolle.

Den bygger således videre på principperne i ATP-ordningen og kommer derfor til at ligne denne ordning på mange punkter, men der er dog tale om en væsentlig forskel på visse punkter.

Med hensyn til personkredsen har arbejdsgruppen således forudsat, at model B skal være en obligatorisk ordning, der omfatter alle erhvervsaktive, dvs. foruden de godt 2 mill. lønmodtagere omkring 300.000 selvstændige og 100.000 medhjælpende ægtefæller.

[Socialministeren.]

For så vidt angår den økonomiske ramme er det i rapporten forudsat, at den almindelige tillægspension skal finansieres dels ved et procentbidrag som det nuværende til pensionsfonden, dels ved et kronebidrag på samme måde som det gældende ATP-bidrag.

Hvis procentbidraget sættes til 2 pct. af den skattepligtige indkomst, og hvis kronebidraget får samme størrelse som det nuværende ATP-bidrag, vil den økonomiske belastning, som det enkelte medlem af ordningen får ved dennes start, blive den samme som i dag.

Med denne økonomiske ramme vil tillægspensionsordningen få tilført godt 3 gange så store bidrag som ATP-ordningen, men som modstykke hertil vil pensionerne også blive langt større end ATP-pensionen, der vil være på ca. 4.000 kr. om året, når ordningen er fuldt udbygget.

Rapportens beregninger viser, at tillægspensionen fra model B vil komme op på 2-3 gange ATP-pensionen, afhængigt af hvilken reguleringsform man vælger for det faste bidrag og for selve tillægspensionsydelsen, men jeg vil godt understrege, at der her kun er tale om et beregningseksempel. Ved at betale større bidrag til ordningen vil man naturligvis kunne nå op på endnu højere pensioner.

Når bidragsindbetalingerne udgør en fast procentdel af den skattepligtige indkomst og således følger indkomstudviklingen, vil det være muligt at give tillægspensionerne en vis værdifasthed i form af en automatisk pristalsregulering. Hvis også det faste bidrag reguleres i takt med indkomststigningerne i samfundet, vil en regulering herudover blive en mulighed.

At det er nødvendigt med en vis værdisikring, illustreres tydeligt af udviklingen i størrelsesforholdet mellem ATP-pensionen og folkepensionen. Den beskedne regulering af ATP-pensionen har langtfra været tilstrækkelig til at opretholde dens reelle værdi, og dette har jo ret ofte givet anledning til kritik af ATP-ordningen.

I den anden af de to tillægspensionsmodeller, model C, er tillægspensionen indtægtsafhængig. Det vil sige, at den udgør en bestemt del af den indtægt, man har haft som erhvervsaktiv. Ved at benytte indkomstbortfaldsprincippet vil man i høj grad kunne afbøde den indtægtsnedgang, der indtræder ved overgangen fra fuld arbejdsindtægt til pensionsindtægt.

Man vil her med god grund kunne tale om en form for efterløn. Samtidig åbnes der mulighed for at gennemføre en ordning, der kombinerer delpension med delvis arbejdsindtægt.

Den indtægtsafhængige tillægspension er bygget op omkring en række elementer. Ordningen kan derfor teknisk udformes på flere måder afhængigt af elementernes sammensætning. For at illustrere valgmulighederne, der dog ydelsesmæssigt giver nogenlunde samme resultat, belyser rapporten 3 varianter af model C. Jeg skal ikke komme nærmere ind på disse varianter, men nøjes med at fremhæve grundtrækkene i en indtægtsafhængig pensionsordning.

Grundlaget er den pensionsgivende indtægt, hvortil man kun medregner forskellige former for erhvervsindtægt, hvorimod indtægter, som typisk bevares efter pensioneringen, f. eks. formueindtægter, ikke er pensionsgivende. På grundlag af hvert års pensionsgivende indtægt kan tillægspensionen til sidst beregnes som en vis procentdel af gennemsnittet for alle årene. Det er dog muligt, at man ved pensionsberegningen ikke skal medregne alle årene, men f. eks. kun bruge de 15 eller 20 bedste år. Herved kan man tage hensyn til, at folk har noget svingende indtægter.

Det er også muligt, at man ikke ønsker at medregne den fulde indtægt, men i stedet foretager et fradrag for den del af indtægten, der ligger under grundpensionen. Det kan også tænkes, at man vil se helt bort fra indtægter over en bestemt maksimumsgrænse. Begrundelsen for i givet fald at foretage disse fradrag skulle være, at grundpensionen giver 100 pct. dækning for indtægter under grundpensionen. Indtægter over grundpensionen får delvis dækning gennem tillægspensionen, hvorimod der ikke gives nogen pensionsdækning for den indtægt, der ligger over maksimumsgrænsen. Man må antagelig også forudsætte, at de optjente pensionsrettigheder skal pris- og reallønreguleres.

Med hensyn til reguleringen af de aktuelle pensioner har man i rapporten forudsat, at der i hvert fald sker en pristalsregulering, som kan sikre pensionens købekraft. Om der skal ske en yderligere reallønregulering, må afhænge af en politisk-økonomisk vurdering.

Forudsætningen for at få ret til fuld tillægspension vil i princippet blive 40 års optjenings-tid, ligesom vi kender det for folkepensionen i

[Socialministeren.]

dag. Men det er jo oplagt, at man må lave en overgangsordning, og her peger rapporten på en optjeningstid på 20 år i opbygningsperioden.

Det er i rapporten en vigtig forudsætning, at ordningen skal hvile i sig selv uden tilskud fra det offentlige. Det skal med andre ord være en bidragsfinansieret ordning. Bidragsbetalingen kan tilrettelægges således, at bidraget til lønmodtagerne fuldt ud betales af arbejdsgiverne, men der er også peget på andre muligheder, der kan overvejes, enten at bidraget deles mellem parterne, eller at lønmodtageren betaler bidraget.

Spørgsmålet om tillægspensionens størrelse hænger sammen med spørgsmålet om dækningsgraden for den samlede pension, det vil sige hvor stor en del både grundpension og tillægspension dækker af den tidligere indtægt.

Da dækningsgradens størrelse i høj grad afhænger af en politisk vurdering, har arbejdsgruppen måttet vælge nogle tænkte dækningsgrader af hensyn til de økonomiske beregninger. Gruppen har som udgangspunkt valgt et eksempel, hvor dækningsgraderne stort set svarer til de dækningsgrader, der i dag gælder for tjenestemandspensionerne inklusive folkepension. For at understrege, at det alene er et eksempel, har arbejdsgruppen også foretaget et sæt beregninger, hvor dækningsgraderne ligger 10 pct. lavere end tjenestemandspensionerne. Jeg skal give et beregningseksempel fra rapporten.

Ser man på et ægtepar med en indtægt på 90.000 kr., giver tjenestemandspensionen en dækningsgrad på 83. Ægteparret får med andre ord en disponibel pension, der udgør 83 pct. af deres tidligere disponible indtægt. For en enlig med samme indtægt, altså 90.000 kr., er dækningsgraden 86.

Overfører man dette til en almindelig tillægspensionsordning, og går man i øvrigt ud fra, at ordningen vil blive opbygget efter svensk eller norsk mønster, vil ægteparret få den samme dækningsgrad, nemlig 83 pct., hvis der ud over folkepensionen ydes en tillægspension på 44 pct. af den pensionsgivende indtægt. Omregnes procenterne til kroner, og bruger vi pensionssatserne fra den 1. april 1976, vil der være tale om en bruttopension på i alt 64.700 kr., fordelt med 33.600 kr. i grundpension og 31.100 kr. i tillægspension. I det valgte eksempel vil en tillægspensionsprocent på 44 give den

enlige en lidt lavere dækningsgrad end tjenestemandspensionen, men denne afvigelse hænger til dels sammen med arbejdsgruppens beregningstekniske forudsætninger om grundpensionens størrelse.

Spørgsmålet er herefter, hvad det vil koste at nå op på en sådan dækningsgrad. Det årlige bidrag til ordningen skal ikke op på fuld størrelse med det samme; det skal tværtimod vokse over en lang årrække. Arbejdsgruppen har beregnet, at et årligt bidrag på lidt over 3 pct. af den pensionsgivende indtægt vil give personer med mellemindkomster næsten samme økonomiske belastning som de nuværende bidrag til henholdsvis pensionsfonden og ATP-fonden. Det vil så afhænge af bidragets stigningstakt og af reguleringsformen for tillægspensionen, hvornår man når den endelige bidragsprocent, og hvilken procent man kommer til at slutte på.

I det beregningseksempel, jeg omtalte før, vil det endelige bidrag blive 11,3 pct., og det når man først år 2012. Der er her forudsat en årlig stigning i bidraget på $\frac{1}{4}$ pct. og desuden, at tillægspensionen både pris- og reallønreguleres. Hvis der kun bliver tale om en pristalsregulering, vil man med samme stigningstakt få et endeligt bidrag på 8 pct.

Spørgsmålet om en fondsopsamling er af central betydning ved en tillægspensionsordning, det gælder både ved ensartede og ved indtægtsafhængige tillægspensioner. Arbejdsgruppens rapport indeholder også nogle beregninger over, hvilken fondsopsamling der kan komme på tale ved de to tillægspensionsmodeller. Jeg vil imidlertid gerne understrege, at man ved model C har betydelig valgfrihed med hensyn til at bestemme fondens størrelse, og det er derfor langt fra givet, at man skal nå op på de størrelser, der er vist i rapporten.

Af tekniske grunde vil det være nødvendigt med en vis fondsopsamling, der kan udligne svingninger i pensionsudgifterne som følge af befolkningsudviklingen. Desuden vil det være hensigtsmæssigt, hvis en del af pensionsudgifterne kan finansieres ved fondens renteafkast og ikke udelukkende ved de årlige bidragsindbetalinger.

Endelig må det tillægges væsentlig betydning, at man ved en fond kan sikre en fortsat og stabil opsparing i samfundet. Jeg kan i denne forbindelse minde om, at der allerede i 1970, da pensionsfonden blev oprettet, blev lagt meget stor vægt på dette opsparingsmo-

[Socialministeren.]

ment. For regeringen at se har udviklingen siden da understreget betydningen heraf.

Ved fastsættelse af reglerne om fondens bestyrelse og placeringspolitik må det sikres, at fonden bliver til størst mulig gavn for produktion og beskæftigelse. Større investeringer vil bidrage til en hurtigere økonomisk vækst og derved styrke grundlaget for de kommende pensionsudbetalinger.

I forbindelse med overvejelser om reformen på lang sigt og også på kort sigt vil jeg gerne understrege, at det er socialdemokratiets opfattelse, at der bør skabes ensartede pensionsforhold for hele befolkningen. Det er et spørgsmål, vi må vende tilbage til, når rammerne for den langsigtede reform lægges.

Jeg vil gerne slutte min redegørelse med på ny at fremhæve, at regeringen ikke på forhånd har taget stilling til den langsigtede reform på pensionsområdet og ej heller har lagt sig endeligt fast på de mere kortsigtede løsninger, som jeg har beskrevet her i dag. Tværtimod har det været regeringens ønske allerede på nuværende tidspunkt gennem arbejdsgruppens rapport at fremlægge et fyldestgørende materiale, som inden udarbejdelse af lovforslag kan danne grundlag for en meningsfyldt debat om de vigtige pensionsproblemer. Regeringens stillingtagen til de mere konkrete løsninger vil fremkomme i de lovforslag, som regeringen vil fremsætte til efteråret. Denne debat må ske ikke alene her i folketinget, men også i befolkningen, i massemedierne og i faglige foreninger og organisationer, ja, alle steder, hvor man interesserer sig for en langtidsplanlægning af dette betydningsfulde samfundsanliggende. Det drejer sig jo om betydelige indkomstoverførsler, der skal skabe eksistensgrundlaget for pensionisterne, der udgør op imod $\frac{1}{6}$ af befolkningen.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

I skrivelse af dags dato meddeler socialministeren, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af grundbeløb m. v.).

(Lovf. nr. L 179).

Forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Forhøjelser af ydelser).

(Lovf. nr. L 180).

Forslag til lov om ændring af lov om pension til enker m. fl. (Forhøjelse af grundbeløb m. v.).

(Lovf. nr. L 181).

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Forhøjelser af ydelser).

(Lovf. nr. L 182).

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Socialministeren (Eva Gredal):

Herved tillader jeg mig for folketinget at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af grundbeløb m. v.), forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Forhøjelser af ydelser), forslag til lov om ændring af lov om pension til enker m. fl. (Forhøjelse af grundbeløb m. v.) og forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Forhøjelser af ydelser).

I forbindelse med overenskomstfornyelserne på arbejdsmarkedet gennemføres sædvanligvis forhøjelser af de sociale pensioner under hensyn til de på arbejdsmarkedet opnåede forbedringer.

På baggrund af de forbedringer, der i foråret er opnået på arbejdsmarkedet, foreslås derfor nu en forbedring af pensionisternes økonomiske vilkår.

Pensionsforhøjelserne foreslås gennemført pr. 1. april 1977 og 1. april 1978, uanset at forhøjelserne på arbejdsmarkedet først er fuldt gennemført i september 1978.

Forhøjelserne betyder, at den enlige folkepensionist, der får fuldt pensionstillæg, fra 1. april 1977 vil have 23 kr. mere om måneden til rådighed.

Et folkepensionistægtepar vil efter forslaget fra 1. april 1977 få 74 kr. mere om måneden eller efter fradrag af skat 44 kr. om måneden.

Pr. 1. april 1978 vil der ske tilsvarende forhøjelser for såvel enlige som ægtepar.

Ved forslagene forhøjes pensionernes grundbeløb, pensionstillæg, hustrutillæg, ægteskabstillæg, invaliditetsbeløb, bistands- og plejetillæg samt beløbet til personlige fornødenheder til pensionister på plejehjem m. v.

Statens udgifter ved forslagene kan på årsbasis, dvs. når forslagene får deres fulde virkning, anslås til brutto ca. 530 mill. kr. og netto ca. 465 mill. kr. i april 1976-prisniveau.

For kommunerne, der skal afholde halvdel af udgifterne til de ydelser efter bistandsloven, der automatisk følger de sociale pensioner, bliver der tale om merudgifter på ca. $7\frac{1}{2}$ mill. kr. om året. Samtidig vil kommunerne